

Openingswoord bij de heidagen van de Raad van Kerken in Nederland

op woensdag 9 september 2020 in Abdijhof Mariënkroon, Nieuwkuijk
door ds. Christien Crouwel, algemeen secretaris

Welkom! Fijn dat u allen hier vandaag bent. U bent getuige van een historische samenkomst. Dit is de eerste keer in de geschiedenis van de Nederlandse Raad van Kerken dat we op deze manier samenkomen: Als leden van plenaire Raad, moderamen en van onze vele groepen die samen het werk van de Raad mogelijk maken.

Heidagen

We hebben deze dagen 'heidagen' genoemd. Dat was aanvankelijk een soort werktitel, maar er is in de afgelopen maanden geen andere benaming voor in de plaats gekomen. Heidagen dus. Dagen waarop we ons even terugtrekken, 'de hei op gaan', om ons te bezinnen op de toekomst van onze Raad en na te denken over beleid en koers.

Ik heb het even nagevraagd, maar de dichtstbijzijnde hei is een behoorlijk eind verderop. Dat betekent niet dat we die uitdrukking 'heidagen' geheel als metafoor hoeven op te vatten: We worden weliswaar niet omgeven door hei, maar we zitten vandaag wel min of meer in het spreekwoordelijke hutje. Deze tent is vandaag onze behuizing. We hadden u graag een vaster dak boven het hoofd geboden, maar door de coronamaatregelen en de 1,5 meter afstand die we tot elkaar moeten nemen, werden we gedwongen uit te wijken naar dit onderkomen.

Dat heeft ook wel iets moois: Zo kunnen we ons als Raad van Kerken, in het spoor van Israël, verstaan als volk onderweg, zonder vaste behuizing. Samen op een pelgrimage van gerechtigheid en vrede.

Bootje

Zoals gezegd: Het is de eerste keer dat we deze dagen organiseren. Dat is zowel uit verlangen als uit noodzaak geboren en een van de eerste voornemens die ik op mijn lijstje zette toen ik aantrad als algemeen secretaris.

Want als de Raad van Kerken, als oecumenische gemeenschap, een bootje is (en dat is toch het beeld dat we in ons logo voeren), dan is het goed om af en toe samen het peillood te laten zakken, onze sextant te richten en de koers van ons scheepje te bepalen. En daarbij ook nog eens goed te kijken of we de taken van de bemanning goed verdeeld hebben.

Toen ik anderhalf jaar geleden mijn werk begon, monsterde ik aan op het scheepje van de Raad van Kerken. Dat scheepje doorkruist al decennialang de nationale en internationale wateren. Doorgaans verkeert het in rustig vaarwater, maar soms ook belandt het plotseling in een grote storm, zoals we onlangs meemaakten, waarbij het reële risico bestaat averij op te lopen. Maar ondanks alles vaart het door, op weg naar de horizon van eenheid.

Eilanden

Daarbij was het tot nu toe de kunst zo goed en zo kwaad als het gaat van het ene eiland naar het andere te laveren. Want in wijde Raadszee bevinden zich talloze eilanden, met allerlei interessante namen. Zo heb je daar het hoofdeiland, Plenaire Raad, geheten. Het fungeert een beetje als de vaste wal in die grote zee. Het heeft een zeer divers samengestelde bevolking en een degelijke infrastructuur. In de buurt daarvan liggen drie grotere eilanden.

Allereerst het grote, oude eiland Geloven en kerkelijke gemeenschap, met zijn erudiete bevolking. Verderop ligt het eiland Samenlevingsvragen, waar men probeert bij de tijd te blijven en zich over allerlei actuele vragen buigt. Nog iets verder ligt het eiland Interreligieuze Ontmoeting. Daar maakt men zich momenteel wat zorgen over. Het heeft al langere tijd te maken met de stijgende zeespiegel waardoor een deel van het eiland is weggespoeld en een flink aantal bewoners is weggetrokken.

Verderop in zee liggen tal van kleinere eilanden, met soms maar een handvol bewoners, zoals het eilandje Vieren, waarvandaan men zo vaak mooie muziek hoort klinken. Maar sinds een jaar zijn ze daar op Vieren nog maar met z'n vieren... En niet veel beter gesteld is het op de atollengroep Knooppunt Kerken en Armoede. Ook die is sterk ontvolkt geraakt en niemand weet precies wie daar nu wat aan moet doen. Dat de afstanden tussen de eilanden groot kunnen zijn, blijkt wel als je de eilandengroep Groene websites wilt bezoeken. Er is een uitbundige vegetatie daar, maar ze liggen wel erg afgezonderd en op de laatste zeekaart staan ze niet duidelijk genoeg vermeld.

Als bemanningslid van het Raadsscheepje, varende op die uitgestrekte zee, koersend tussen de eilanden, heb ik me in de afgelopen jaar steeds vaker afgevraagd waarom al die eilandbewoners zo zelden of nooit van hun eiland afkomen en bij elkaar op bezoek gaan. En of het niet zinvol zou zijn ze van tijd tot tijd bijeen te roepen. Om met elkaar kennis te maken, ervaringen uit te wisselen, werk te delen, verlangens te uiten en elkaar te helpen.

Vandaag

En daarom zitten we hier vandaag. Niet op de hei, maar in wel een tent, met als doel om allereerst onze onderlinge verbondenheid te vergroten.

Om vervolgens samen na te denken over de toekomst van de Raad, zowel met het oog op ons onderlinge gesprek, als kerken onder elkaar, als met het oog op de samenleving, aan wie wij dienstbaar willen zijn. En om bij dat alles het oecumenisch elan verder aan te wakkeren, dat in ons allen leeft.

In de aanloop naar deze dagen hebben we gesprekken met u gevoerd. We hebben u gevraagd waar wat u betreft de uitdagingen, kansen en knelpunten liggen en op welke onderwerpen de Raad zich zou moeten richten. Dat heeft een schat aan informatie opgeleverd. Het verslag heeft u kunnen lezen.

Vandaag, in de volle breedte van de Raad, en morgen, met de Plenaire Raad, willen we bespreken wat dat betekent voor de keuzes die we zullen maken. Want we zullen keuzes moeten maken om de Raad vitaal en 'toekomstbestendig' te krijgen.

Maar voordat we dat doen zullen we allereerst helder moeten krijgen hoe we onze opdracht verstaan en inzicht krijgen in de dilemma's die zich daarbij voordoen. Dat is waar we ons vanochtend op richten. De middag willen gebruiken om eerste keuzes te maken en die met elkaar te bespreken. Morgen zullen we dan, met de leden van de Plenaire Raad, bespreken wat dit betekent op het gebied van organisatie, resources en hoe we onze communicatie daarop inrichten.

Dit alles doen we onder de bezielende leiding van onze dagvoorzitter en moderator prof. dr. Goos Minderman, wiens hulp in de aanloop naar deze dagen inmiddels al van onschatbare waarde is gebleken. Hij staat ons met raad en daad bij in dit proces en doet dit letterlijk *pro deo*.

Wereldraad

Tenslotte: Onze Raad van Kerken leeft, in het spoor van de Wereldraad, van het visioen. Dat zie je terug in de motto's van de algemene vergaderingen van de Wereldraad. Dat luidde in 1948 in Amsterdam *De wanorde van de mensheid en Gods plan*; in 1954 in Evanston *Christus, de hoop van de wereld*; in Uppsala 1968 *Zie, ik maak alle dingen nieuw*. En voor de algemene vergadering in

Karlsruhe in 2022 zal dat zijn *Christus liefde leidt de wereld naar verzoening en eenheid*.

Visioen

Want de oecumenische beweging is, zoals onze voorzitter Geert van Dartel het in de aanloop naar deze dagen noemde, een visionaire beweging. We worden gedreven door het visioen van een wereld waarin de gehele schepping verlost zal zijn. En waar onze identiteit én eenheid uiteindelijk in Christus zelf zal zijn.

Dat visioen staat niet zelden haaks op de werkelijkheid waarin wij leven. De vitaliteit van de oecumenische beweging wordt in belangrijke mate bepaald door het geloof en het vertrouwen dat we een goede zaak dienen. Want de kerk is er niet voor de kerk zelf, noch louter en alleen voor de behoeften van de leden, maar primair voor het heil van de wereld. Dat heil is, uiteindelijk, niet in onze hand, maar in de hand van Ene, wiens naam luidt 'Ik zal er zijn' en wiens liefde zichtbaar is geworden in onze broeder, Jezus Christus, in wiens spoor wij geroepen zijn elkaar te dienen. Ik wens ons allen een gezegend en vruchtbaar samenzijn in zijn Naam.